

NABETRACHTING NAAR AANLEIDING VAN DE REDE VAN DEN VOORZITTER DER NEDERLANDSCHE BOSCHBOUWVEREENIGING.

(Uitgesproken op de algemeene vergadering, gehouden
op 1 Juni 1934 te Apeldoorn)

door
F. W. SNEPVANGERS.

De crisis drukt zwaar op den boschbouw. Het gevolg daarvan is, dat de boschbouwer in de verste verte niet rendeert; dat de boscheigenaren zoo min mogelijk hout verkoopen en de dunningen zoo eenigszins mogelijk uitstellen.

De vorige vergadering was niet de plaats om daarover verder uit te wijden, omdat de tijd daartoe ontbrak en omdat die uitspraak te onvoorbereid kwam. Het moge hier slechts kort ingeleid worden, aangezien het een economisch vraagstuk betreft van groote belangrijkheid.

Wat moet verstaan worden onder rendeeren van den boschbouw. Vaak wordt het voorgesteld, dat daarbij verlangd moet worden, dat de daaraan ten grondslag gelegde kapitalen een zekere rente moeten opleveren. Maar het wil mij voorkomen, dat zulks voor de Nederlandsche bosschen niet opgaat. Deze moeten in het algemeen beschouwd worden als luxe-bosschen, waarvan het rendeeren niet uitgedrukt kan worden in een zeker percentage van het daaraan bestede kapitaal. Als regel wordt in Nederland tot boschaanleg overgegaan, indien de grondeigenaar een vermogend persoon is, die daarin een zekere voldoening vindt, hetzij dan om in die bosschen te kunnen jagen, hetzij alleen voor het genoegen om daarin te kunnen wandelen, of om dat bosch te kunnen laten bezoeken door anderen. Eerst de volgende bezitters willen het wel beschouwd zien als een financieel objekt en indien de tijdsomstandigheden dan meebrengen, dat de inkomsten daaruit te verkrijgen in een ongunstige verhouding staan tot de waarde, die zij er aan toegekend hebben, dan zijn ze ontevreden. Zij vergeten daarbij, dat de toe te kennen waarde niet uitsluitend bestaat uit de produkten-opbrengst van die bosschen, maar tevens voor een deel en soms voor een aanzienlijk deel uit het aesthetisch genot, dat zij opleveren of aan den eersten eigenaar hebben opgeleverd.

Ik voel hier de tegenwerping, dat zulks niet opgaat voor het Staatsboschbeheer en voor het boschbezit van gemeenten en groote lichamen. Maar juist voor deze bosschen geldt

het in nog sterkere mate. Wat de Staatsbosschen aangaat wil ik wijzen op het Haagsche bosch, waaraan ieder jaar een aanzienlijk bedrag moet ten koste gelegd worden. Indien men het mijnde exploiteeren als bouwgrond, dan zou het een goudmijntje zijn; maar tegelijkertijd zou de aesthetische waarde daardoor verloren gaan. Verdere voorbeelden zijn het Mastbosch, Liesbosch en zoo vele andere, waarbij de geldelijke waarde en de geldelijke opbrengst niet uitsluitend hun bestaan verzekeren.

Wil men voorbeelden voor gemeentebosschen, dan wijs ik weer naar 's-Gravenhage, waar de laatste jaren schatten zijn uitgegeven voor het in kultuur brengen der duinen en waar over enkele tientallen jaren een boschterrein zal zijn gevormd, dat van onschatbare waarde is voor die gemeente, maar waarvan in geldelijk opzicht de rentabiliteit steeds negatief zal blijven. Dat de gemeenten in aesthetisch opzicht heel wat waarde hechten aan boschbezit, blijkt wel voldoende uit de pogingen die Amsterdam en Rotterdam doen, om in het bezit te komen van een stadsbosch.

Om nog een ander voorbeeld te noemen moge men zijn gedachten eens laten gaan over de duinbebossching. Zeer leerzaam is hetgeen Dr. van Steyn daarover mededeelt in zijn proefschrift „Duinbebossching”. Schatten zijn daaraan reeds besteed; maar met trots wordt gewezen op de verkregen uitkomsten. En niemand zal die uitgaven betreuren en niemand zal vragen naar een geldelijke rentabiliteit, omdat deze op een geheel ander gebied ligt.

Alles wat Staatsboschbeheer en de gemeenten en andere groote lichamen als bosch tot stand brengen vormt kapitalen, die in normale tijden, zooals tegenwoordig, een zeer groote aesthetische waarde hebben en die in moeilijke tijden, zooals de oorlogsjaren 1917 en 1918 tevens ekonomisch van groot belang kunnen zijn.

Waar de tegenwoordige krisis nog vele tientallen van jaren zal aanhouden, kan men dezen tijd als normaal beschouwen en indien dan bij een behoorlijke voorstelling van zaken de uitgaven voor de bosschen gedekt worden door de opbrengst der verkregen produkten, dan mag zulks reeds tot tevredenheid stemmen. Men vergete daarbij niet, dat bedoelde produkten in sterke mate bijdragen tot de welvaart van de daarbij betrokken personen, hetgeen van groot voordeel is voor de gemeenschap. Men mag bijvoorbeeld daarbij niet de kosten voor het hooger en lager personeel geheel ten laste brengen der bosschen, want naast het beheer der bosschen bestrijkt hun werkzaamheid een groot gebied der algemeene welvaart.

Gaat men fiskaal rekenen, dan zou men tot vreemde uitkomsten kunnen komen. Beschouwt men alleen den grond, dan moet daaraan in vele gevallen een negatieve verwach-

tingswaarde worden toegekend, omdat hij zonder boschbe-zetting ieder jaar een belangrijk bedrag eischt om te voor-komen, dat hij gaat verstuiven en daardoor schade toebrengt aan waardevolle landbouwgronden. De waarde van aanwe-zige bosschen kan bepaald worden door de waarde van het aanwezige hout te verminderen met de gediscoteerde waar-de van de jaarlijks vereischte bedragen om verstuiwing te voorkomen. En dat doende wil het mij voorkomen, dat de boschwaarde in vele gevallen tot het nulpunt zal naderen, of zelfs negatief zal worden. Het rendeeren van den bosch-bouw wordt in die gevallen zeer eenvoudig.

Als bewijs van den zwaren druk op den boschbouw wordt aangehaald, dat het mijnhout van f 14.— per m³ in het sei-zen 1931/32 daalde tot f 10.50 per m³ voor 1934/35 en wil het mij voorkomen, dat zulks slechts een zwak argument is. Zoolang niet opgegeven wordt, wat de betreffende prijs was in de jaren 1910/14 valt uit het gegevene alleen de gevolg-trekking te maken, dat de prijs van het mijnhout evenals die van veel andere producten gedaald is. Neemt men in aanmerking, dat in den groothandel de gezamenlijke prijs voor diverse producten van 100 % in de jaren 1901/10 steeg tot ongeveer 300 % om daarna te dalen en nu ongeveer staat op 80 %, dan zou het vreemd zijn, dat het hout in die prijsbeweging een uitzondering maakte. Juiste cijfers staan mij niet ter beschikking en indien mijn geheugen mij niet bedriegt, dan schommelden die voor verschillende houtveste-rijen in Saksen in de jaren omstreeks 1895 tusschen 8 en 12 Mrk. per m³. Indien dat juist is, dan maakt een prijs van f 10,50 per m³ voor mijnhout geen slechten indruk.

Er wordt verder op gewezen, dat de werkzaamheden in de bosschen tot het uiterste worden beperkt, omdat daarvoor geen voldoende geld beschikbaar is en dat de werkeloosheid ten plattelande dientengevolge toeneemt. Dat er weinig geld beschikbaar is, laat zich verklaren uit den krisistijd; maar een andere zaak is, of voor het beschikbare geld niet meer arbeid zou geleverd kunnen worden. Vreemd doet het aan te lezen, dat de verschillende loonen nog 100 % hooger zijn dan in 1914 en toch zijn de groothandelprijzen reeds 20 % beneden de prijzen van genoemd jaar gedaald. Daarin schuilt een onevenwichtigheid, die geleidelijk zal moeten verdwijnen en waartoe de betreffende belanghebbenden zullen moeten samenwerken om dat te bereiken, op straffe dat anders de algemeene welvaart daar langen tijd onder zal lijden.

De inleider spreekt over den strijd tegen het gebruik van buitenlandsch hout, hetgeen vooral gaat tegen het tropische hout, dat het inlandsche op veel plaatsen heeft verdrongen. Hierbij moet opgemerkt worden, dat het tropische hout af-komstig uit Ned. Indië of uit Suriname geen buitenlandsch hout is en het vermeerderd gebruik daarvan alleen kan toe-

gejuicht worden. Vooral waar en voor zoover de eigenschappen van dat hout een verdringen van het Nederlandsche hout alleszins rechtvaardigen. Men vergete daarbij niet, dat laatstgenoemd hout slechts een toevallige bate is, verkregen tengevolge van werkzaamheden, die uit anderen hoofde gewenscht zijn. Indien werkelijk het doel moet voorzitten, dat het voortbrengen van hout er op gericht moet zijn om te voorzien in de houtbehoefte van het Rijk in Europa, dan moet daartoe een geheel andere weg gevolgd worden. Dan zou nagegaan moeten worden, welke landbouwgronden niet behoorlijk rendabel zijn en vermoedelijk zouden daaronder uitgestrekte terreinen vallen, waarvan de tegenwoordige bezitters eenig voordeel kunnen trekken, indien zij daarnaast inkomsten hebben uit anderen hoofde, hetzij uit arbeidsloon bij anderen, hetzij uit huisvlijt en indien zij daarbij de 72-en meer urige werkweek in toepassing brengen.

Zoolang het doel voorzit om de allerslechtste gronden voor boschgrond te bestemmen, die dan tevens in hooge mate dienen voor aesthetische en andere doeleinden, zoolang zal van een financieel rendeeren van die bosschen geen sprake mogen zijn. Nog veel minder zal aan den tegenwoordigen krisistijd mogen worden toegeschreven, dat ze zulks niet doen en was het slechts de afgeloopen hoog-konjunktuurtijd die den schijn heeft gewekt, dat in Nederland de boschbouw uit eigen hoofde rentegevend kan zijn.

Deze overweging brengt uit zich zelf niet mede, dat de boschbouw in Nederland geen taak te vervullen zou hebben. Boven zagen we reeds, hoeveel andere redenen tot een vruchtbaren boschbouw kunnen leiden, — in dit verband noem ik nog de Vereeniging tot bescherming van natuurmonumenten — om ten slotte er op te wijzen, dat de uitbreiding van het boschgebied tevens een kapitaalvorming is, die in buitengewone tijden van het allerhoogste belang kan zijn. Daarom is in Nederland zeker op zijn plaats een intensieve bestudeering en toepassing van den boschbouw tot welzijn van onze maatschappij. Dat de boscheigenaren zoo min mogelijk hout verkoopen en de dunningen zoo eenigszins mogelijk uitstellen, volgt uit den natuurlijken loop der dingen. Zij hebben hun bezit in de afgeloopen jaren een veel te hooge waarde toegekend en de mensch gaat er niet graag toe over zijn bezit lager aan te slaan. Eerst de volgende eigenaren zijn niet gebonden aan die illusie en zullen hun bezit tot de normale afmetingen terugbrengen. En evenredig hiermede zullen zij ook de noodige werkzaamheden daarin doen verrichten. Maar steeds zullen er gelukkige menschen zijn, die den boschbouw een goed hart toedragen en afgezien van alle geldelijke voordeelen, maar zuiver en alleen uit genoegen overgaan tot den aanleg van nieuw bosch en de verzorging van reeds bestaand bosch.

De zwaarmoedige voordracht van den voorzitter mag geen aanleiding zijn, tot het vragen van onredelijke maatregelen; de samenleving heeft recht op veel bosch en op zoo goedkoop mogelijke boschproducten. Moge dan ook de tegenwoordige gedrukte toestand niemand er van weêrhouden, om een warm hart aan onze bosschen te blijven toedragen.
